запобіжників такий розсуд трансформується у ризик легітимації обмежень, які не мають безпосереднього й необхідного зв'язку з досягненням цілей безпеки.

Підсумовуючи, відмітимо, що конституційно-правові межі обмеження прав дитини потребують спеціальної доктринальної конкретизації, що передбачає посилення вимог до обґрунтування необхідності втручання, індивідуалізацію рішень, а також запровадження додаткових процедурних гарантій захисту прав дитини в умовах надзвичайного правового режиму. Такий підхід сприятиме мінімізації ризиків свавільного застосування обмежень і забезпеченню узгодженості між публічними інтересами держави та фундаментальними цінностями конституційного порядку. Формування цілісної конституційно-правової концепції прав дитини як виміру національної безпеки створює підґрунтя для більш збалансованої моделі реагування держави на сучасні виклики у сфері безпеки, в якій ефективність застосованих заходів поєднується з належним рівнем захисту найбільш вразливих осіб.

1. Пилипишина І. І., Турченко О. Г. Забезпечення прав дітей в умовах збройного конфлікту в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство.* 2022. № 2. С. 64-69. DOI https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.02.11.

2. Офіс Генерального прокурора. URL: https://gp.gov.ua/.

Roman KARPENKO
Associate Professor at the Department
of civil law disciplines of Dnipro State
University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine),
candidate of legal sciences, docent

INCLUSION AND ACCESSIBILITY IN EDUCATION OF PEOPLE WITH SPECIAL NEEDS IN WAR CONDITIONS: CURRENT ISSUES

In the 21st century, when society is undergoing significant social, cultural and technological changes, ethical standards that determine the humanistic direction of humanity's development are becoming particularly important.

The current stage of development is marked by profound transformational processes, accompanied by reforms in education and challenges caused by the state of war. In such conditions, the issue of ensuring barrier-free access to educational, social and cultural services for persons with special educational needs (SEN) becomes acute.

In today's world, ethical standards such as tolerance, equality, diversity and accessibility are becoming increasingly important, and inclusiveness is an integral part of these standards. In Ukraine, in order to fully implement the principles of educational inclusion, a network of inclusive resource centres (IRCs) was in place at the beginning of 2022.

These centres played a key role in the implementation of inclusive education in general secondary, pre-school and vocational education institutions. As part of this process, teaching assistants were involved in providing educational services, and child assistants provided support for the everyday needs of students with special educational needs (SEN) during their studies. In addition, speech therapists, speech pathologists and other specialists provided corrective and developmental services in accordance with a comprehensive assessment and the individual needs of the child, both in IRCs and in educational institutions at various levels.

In addition, the government introduced an inclusive subsidy – state financial support for children with SEN. These funds were used to implement corrective and developmental measures, purchase special equipment and other necessary resources to support learning.

Thus, the principles of inclusion in education covered the full involvement of all students in the learning process and school life, emphasising the value of diversity (gender, cultural, socio-economic, religious or other aspects) that affect the education and development of each child. For children with special educational needs, individual support was provided.

The war in Ukraine has given rise to new social and educational realities that require a fundamental rethinking of approaches to transforming education policy. One of the main priorities of these changes is to create an inclusive and barrier-free educational environment for people with

special educational needs.

The terms «barrier-free environment», «accessibility», «universal design» and «reasonable accommodation» have come into active use relatively recently, when the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities was first discussed. During wartime, it became clear that the safety and accessibility of the environment for each person depends on their needs and activities. People with disabilities have equal rights to freedom of movement, housing, access to information and social infrastructure. Developing infrastructure that meets the needs of people with disabilities is not only functional but also economically advantageous, as it reduces the need for costly adaptations at later stages.

In the current conditions of martial law, the issues of accessibility and inclusiveness are becoming particularly important as key elements of state policy aimed at preserving human potential and ensuring social stability. The implementation of the principles of social integration and the creation of equal opportunities for people with special educational needs is not only a task for the education system, but also an indicator of the level of democracy, humanity and maturity of society. This approach not only guarantees access to education for people with special needs, but also promotes their social inclusion and harmonious development, even in difficult crisis situations.

1. Безбар'єрність – це філософія суспільства без обмежень. URL : https://uvp.od.gov.ua/bezbar-yernist-tse-filosofiya-suspilstva-bez-obmezhen/.

2. Довідник безбар'єрності [Безбар'єрний довідник]. URL : https://bf.in.ua/.

3. Створення безбар'єрного середовища та соціальна інклюзія: світовий досвід для України: аналіт. доп. / [Зубченко С. О., Каплан Ю. Б., Тищенко Ю. А.]. – Київ: НІСД, 2020. – 24 с.

4. Інтеграція принципів безбар'єрності в Україні у відповідь на нові виклики. URL : https://www.undp.org/uk/ukraine/press-releases/intehratsiya-pryntsypiv-bezbaryernosti-v-ukrayini-u-vidpovid-na-novi-vyklyky.

Олена КМЕТЬ
старший викладач кафедри теорії права
та кримінально-процесуальної
діяльності факультету
правоохоронної діяльності,
доктор філософії в галузі права

Олександр СТОЙКО
здобувач вищої освіти факультету
правоохоронної діяльності
Національної академії Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
(м. Хмельницький, Україна)

ЗАГАЛЬНОПРАВОВІ ТА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Сучасний світ зіткнувся з безпрецедентними викликами у сфері безпеки, які вимагають переосмислення традиційних підходів до захисту національних інтересів та міжнародного правопорядку. Події останніх років, зокрема пандемія COVID-19, повномасштабна російська агресія проти України, загострення міграційних криз та зростання кібертероризму, показали, що питання безпеки виходять далеко за межі суто військової сфери і потребують комплексного правового регулювання як на національному, так і на міжнародному рівнях [1].

Концепція національної безпеки пройшла тривалий шлях еволюції від вузького розуміння, як виключно військового захисту державних кордонів, до широкого трактування, що охоплює економічну, екологічну, інформаційну, продовольчу та інші складові. Конституція України визначає забезпечення державної безпеки як одну з найважливіших функцій держави, покладаючи відповідальність за її реалізацію на весь механізм державної влади. Стаття 17 Основного Закону встановлює, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу [2].